
TURISTIČKO VOĐENJE

Godina: III

Semestar: letnji

Časova nedeljno:

2+1/3+3

ESPБ: 5 M1

ESPБ: 7 M3

Beograd, 2021.

Profesor:

dr Marija Najdić

8. Vodički komentar

Vodički komentar

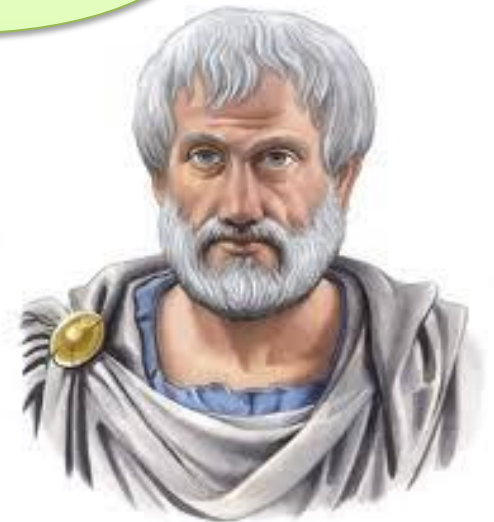
- *Guide's commentary – Guidespeak*
- Verbalni deo prezentacije, izlaganje na neku temu
- U najširem smislu, svaka verbalna poruka vodiča u svim situacijama sa grupom
- Uvod, glavni deo, zaključak
- Faktografski tačan i precizan

Retorika

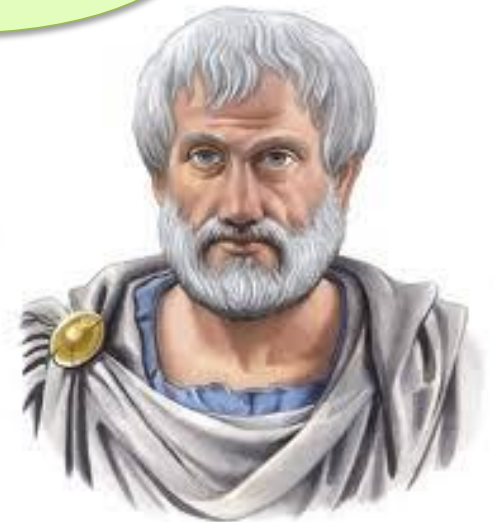
„Sposobnost uočavanja u svakom datom slučaju
raspoloživih sredstava uveravanja“.

Aristotel (384-322 pne)

„Reci im o čemu ćeš im pričati, pričaj im o tome i onda im kaži o čemu si im pričao“.

Aristotel (384-322 pne)

Odlike dobrog komentara

- Kombinacija informativnih, interpretativnih i zabavnih elemenata (igra reči, anegdota).
- Entuzijazam i pozitivna energija.
- Relevantne, aktuelne, tačne i višestruko proverene informacije.
- Akcenat na vizuelnom (*Top visual priority*).

Odlike dobrog komentara

- Prilagođen intelektualnom nivou korisnika i kulturnim normama sredine iz koje dolaze.
- Upotreba pomagala (karta, plan, skica).
- Podsticanje interakcije.
- Po potrebi, laka modifikacija na licu mesta.

Važniji principi komentara

- **Informativnost i kvantitet podataka**
- Prava mera – obim informacija koji su slušaoci u stanju da prihvate i koji im održava znatiželju (monolog u autobusu max. 20 minuta bez pauze)
- Prilagođeno publici ali i okolnostima.
- Vodič pokazuje i objašnjava, nije ekspert koji drži stručno predavanje.

Važniji principi komentara

- **Prilagođenost auditorijumu**
  - Da bi se probudilo interesovanje, tema se mora dovesti u vezu sa ljudima koji su publika.
  - Poželjno je unapred imati informacije o učesnicima ture (socio-demografske, specijalna interesovanja i sl.) i analizirati program i uključene sadržaje.
  - Nacionalno homogene grupe: akcenat na vezama između zemlje domaćina i zemlje gostiju.
-

Važniji principi komentara

- **Usklađenost sa vizuelnim informacijama**
- Više pamtimo ono što smo videli nego čuli (30% : 20%)
- Prioritet: konkretne atrakcije, naročito kod razgledanja grada.
- Precizna uputstva: „Sa leve strane... zgrada sa balkonom... i stubovima na ulazu“..
- Pravovremena najava posebno važnih objekata: „Za minut-dva videćete.....sa vaše desne strane...“

Važniji principi komentara

- **Pozitivna i negativna konotacija (antiklimaks)**
- Dobro raspoloženje, entuzijizam, prijatne emocije.
- Oprezna upotreba humora (anegdota).
- Pozitivno iščekivanje i elementi iznenađenja.
- Antiklimaks izaziva razočarenje i osećanje krivice („Baš šteta što pada kiša... Da ste došli dan ranije videli biste i... Nemamo vremena da posetimo...”)

Primer

- Sada idemo u posetu Narodnom muzeju. Zbog ograničenog vremena, kratko ćemo pogledati **samo** arheološku zbirku.

...

- Sada idemo u posetu Narodnom muzeju, gde ćemo pogledati arheološku zbirku. Videćete gde se muzej nalazi i šta je u njemu izloženo, kako biste kasnije, ili sledeći put kad dođete, mogli da ga još detaljnije razgledate.

Važniji principi komentara

- **Usmeravanje i održavanje pažnje**
- „**Pozornosna struktura**“: ljudi nisu u stanju da sve istovremeno primete oko sebe - važnost usmeravanja njihove pažnje na nešto.
- Pažnju povećava korišćenje više čula („Da li čujete zvuk... Na šta vas podseća miris...”) - „Idealan“ odnos: 75% vidom, 12% sluhom, 12% ukusom i mirisom.
- Iznošenje ličnog stava povećava pažnju publike.
- Na pažnju turista utiču i dužina ture, doba dana, temperatura u autobusu, struktura grupe i sl.

Važniji principi komentara

- **Odnos prema delikatnim i „teškim“ temama**
- Politika, religija, seks, „mračno nasleđe“...
- Istorijski događaji se tumače faktografski i precizno
- „Zatvaranje teme“ – uklanjanje iz prezentacije svega što vodič percipira kao neodgovarajuće.
- Nužno je voditi računa o osećanjima publike.

Važniji principi komentara

- Nedopustivo kritikovati ili nipodaštavati pojedine narode i religije, čak i kada u grupi nema njihovih predstavnika.
  - „Pikanterije“ kao što su tračevi o javnim ličnostima i predstavnicima države, šale na račun institucija i neodmerena kritika vlasti uvek ostavljaju ružan utisak.
  - Turističko vođenje ne sme biti u funkciji političke propagande.
  - „Patriotski“ način vođenja je kontraproduktivan.
  - Postoje i ture sa eksplicitno političkim sadržajem (Jerusalim).
-

Važniji principi komentara

- **Stimulisanje interakcije**
- Pitanja publike ne treba samo očekivati, već i podsticati.
- Pitanja mogu biti spontana i dobronamerna ili namerno provokativna.
- Uglavnom se radi o pitanjima: u vezi sa temom i sadržajem ture, opšteg karaktera u vezi sa posebnim interesovanjima, praktičnog karaktera, lična (o vodiču, njegovom poslu, pa i privatnom životu).

Kako gori mermer?

- U obilasku zamka vodič je rekao da je taj objekat, građen od mermera, u prošlosti izgoreo.
- Jedan turista je upitao:
- „Kako to da mermer gori?“

Primer

Kako gori mermer?

- Vodič je začutao, a neko iz grupe je preuzeo njegovu ulogu i objasnio tačku gorenja mermera na kojoj se njegova struktura razara i pretvara u gomilu raznog kamenja.
- Vodič je „iskoristio situaciju“ rečima: „Lepo je što u grupi imamo takvog poznavaoča“.

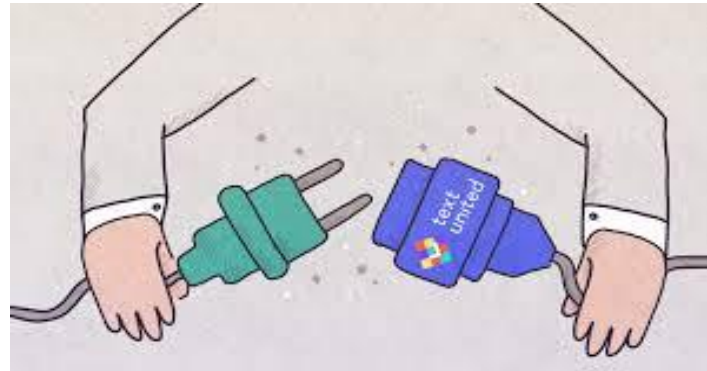
Posebni načini realizacije komentara

- Paralelno vođenje na dva jezika.
- Jednak obim i vrsta informacija i ravnopravnost u rasporedu izlaganja: jedna tura, jedna grupa, jedna tema.
- Problem kada vođač bolje govori jedan nego drugi jezik.
- Komentar uz prevodioca zahteva prilagođavanje.

Posebni načini realizacije komentara

- Mikrofon koristi prevodilac, a ne vodič.

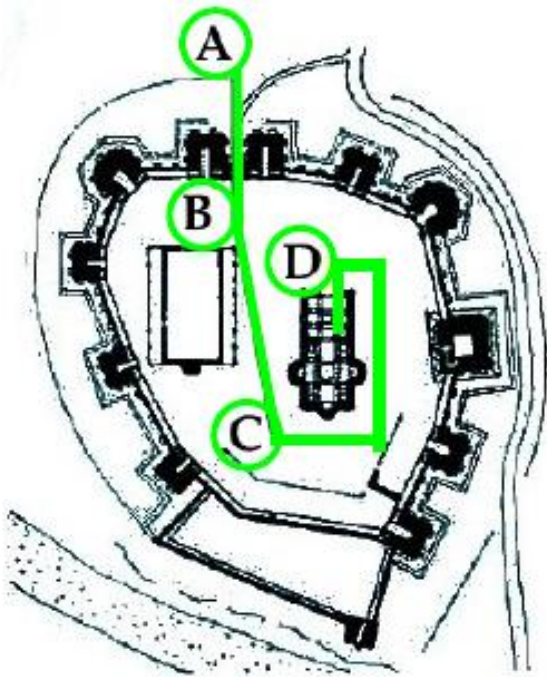
- Vodič ne snosi odgovornost za tačnost prevoda.

Karakteristike interpretativnog komentara

- Informacija, kao takva, nije interpretacija. **Tumačenje** je otkrovenje na bazi informacija.
- Pobuđuje interesovanje.
- Otkriva dublje značenje i istinu.
- Ima oblik priče.
- Celovito pristupa temi i slušaocu.
- Prilagođen vrsti auditorijuma (deca, odrasli).
- Služi se prigodnim tehnikama komuniciranja.
- Oslanja se na ljubav tumača prema temi/publici.

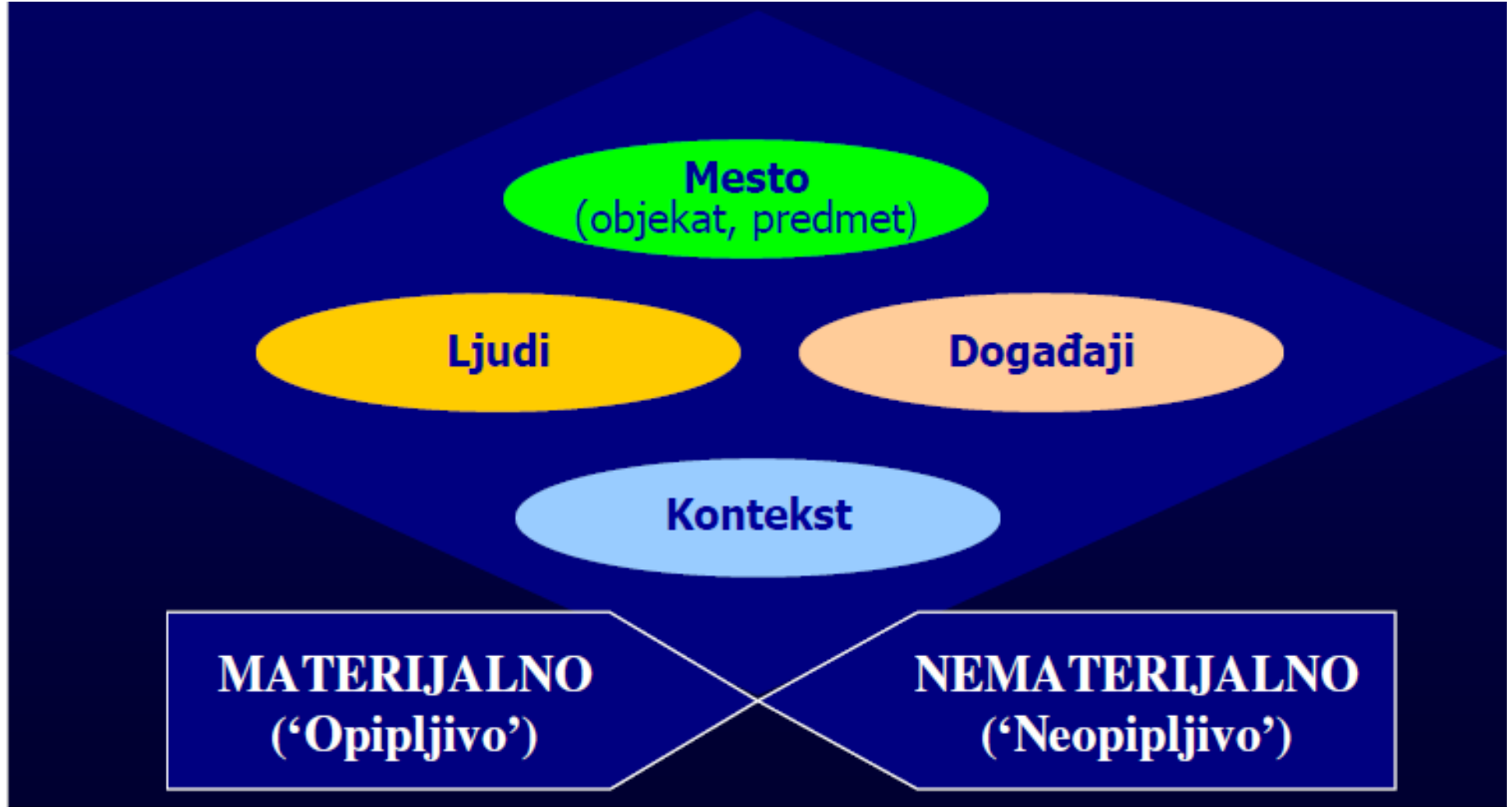

Plan interpretacije na lokalitetu (manastir)

- **A Uvod** (pravoslavlje i monaštvo, lokacija, ambijent, panorama).
- **B Sadržaj** kompleksa (uslovi nastanka, istorijat, objekti, život u manastiru).
- **C Arhitektura** (stilske odlike, način gradnje, detalji).
- **D Unutrašnjost** (prostor, freske, ikonostas i sl.)

Interpretativni komentar: struktura

Reakcija učesnika ture na vodički komentar (1)

- Participacija (postavljanje pitanja).
- Fokusiranost (pažljivo praćenje prezentacije, „pripijanje“ uz vodiča u muzeju ili tokom šetnje).
- Parcijalna pažnja (čitanje brošure, gledanje na plan grada, fotografisanje).

Reakcija učesnika ture na vodički komentar (2)

- Alternacija (naizmenična pažnja i razgovor sa saputnikom, upotreba mobilnog, zaostajanje zbog kupovine sladoleda i sl.)
- Isključenje (dremanje tokom vožnje, ostanak u autobusu tokom terenske posete i sl.).

Četiri „vrste“ vodiča

- *Sam Ham* smatra da u pogledu načina izlaganja i odnosa prema **publici**, postoje četiri vrste vodiča i to:
  - **Žandar (*The Cop*)** - ponaša se kao čuvar resursa, objekta ili lokaliteta i gotovo da vređa posetioce;
  - **Automat (*The Machine*)** - ima striktno utvrđen, naučen komentar, bez ikakvog odstupanja, spontanosti i interakcije sa posetiocima;
-

Četiri „vrste“ vodiča

- **Sveznalica (*The Know-it-all*)** - glavni cilj mu je da posetiocima demonstrira svoje znanje i da ih „fascinira“;
- **Domaćin (*The Host*)** - posvećen posetiocima, koristi njihovo znanje da bi im omogućio bolji uvid u temu interpretacije i razumevanje.

